
Въглищни динозаври на животоподдържащи системи

март 2015 г.

GREENPEACE

Съдържание

Резюме	3
Преглед на основни понятия	5
Ролята на въглицата в енергийната система	8
Животоподдържащи системи	10
-1- Помощи към въглищните мини	10
-1.1- Концесии	10
-1.2- Държавни помощи за закриване на мини	12
-1.3- Финансиране на инфраструктурни проекти	13
-1.4- Отчуждаване на земеделски терени за добив на енергийни ресурси	14
-2- Нереализирани приходи от употреба на въглища за собствени нужди	14
-3- Разпределение на безплатни CO2 квоти	16
-4- Дългосрочни договори за изкупуване на енергия	17
-5- Разсрочване на неплатени социални осигуровки	19
Екологични и здравни разходи	20
Заключение	21

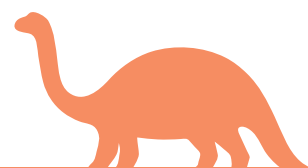
Резюме

След изследване на вредите, които добивът и горенето на въглища оказват върху здравето на хората и околната среда, „Грийнпийс“-България обръща внимание на помощите, които въглищният сектор получава. Фокусът на този доклад са директните и косвени начини, по които държавата подпомага, поддържа и удължава съществуването на един сектор, който принадлежи на миналия век.

Предходните два доклада на „Грийнпийс“-България („Задушаващата хватка на въглищата“ и „Вода за живот или вода за въглища“) показаха, че въглищата и използването им за производството на електроенергия са сред основните замърсители на атмосферата и околната среда. България произвежда 40% от своята електроенергия от въглища, което я прави зависима от този сравнително евтин, но нискокачествен местен ресурс. В същото време България е на първите места по замърсяване на въздуха с фини прахови частици, един от основните източници на които са въглищните топлоелектрически централи.

Здравните и екологични вреди, причинени от въглищния сектор, имат огромна цена за обществото, но остават пренебрегвани от държавата. По данни на Алианс „Здраве и околна среда“ (HEAL) за 2013 г., като пряк резултат от замърсяването на въздуха (с прах, фини прахови частици, метали, и други съединения) ежегодно над 920 българи заболяват от хроничен бронхит, 600 постъпват в болница поради дихателни или сърдечно-съдови симптоми, а 2000 умират поради замърсяване на въздуха. По информация от същия доклад, разходите поради влошеното здраве само от един източник на замърсяване – въглищните електроцентрали в страната, се оценяват на 4,6 млрд. евро годишно. ¹

Държавата предоставя законови, административни и икономически облекчения и помощи на въглищния сектор, които му позволяват да остане конкурентноспособен при сегашните пазарни условия. Тя годишно губи милиони левове от несъбрани концесионни плащания, премахнати акцизи за домашното потребление на въглища, дългосрочни обвързващи договори за изкупване на електроенергия от въглища. В същото време предоставя безплатни въглеродни квоти на въглищните централи, улеснява изземването на земя за добив на въглища и позволява на въгледобивни предприятия да забавят плащанията си към социално-осигурителната система. Така например:

- Неполучените концесионни плащания за 2013 – 2014 г. надхвърлят **19,5 млн. лева;**
- От неналожен акциз върху въглищата за домашно ползване, за периода 2009 – 2012 г., държавата се е лишила от приходи от над **4 млн. лева;**
- По изчисления на ДКЕВР, само за текущия регулаторен период (2014 – 2015 г.), общата стойност на изкупената, но непотребена енергия от американските централи ТЕЦ „АЕС Марица Изток 1“ и „Контур-Глобал Марица Изток 3“, ще е в размер на **274,4 млн. лева.;**

- Безвъзмездната финансова помощ, получена от „Мини Марица-изток“ по Фонд „Козлодуй“ е на стойност **30 млн. евро**;
- „Въгледобив Бобов дол“ получи 7 години разсрочване на задължението си от **41 млн. лева** към Националния осигурителен институт;
- Държавата е отделила **37 млн. лева** за рекултивация и възстановяване на околната среда след извеждането от експлоатация на осем държавни въгледобивни предприятия, в периода 2007 – 2010 г.;
- За периода 2013 – 2019 г. предприятията от сектор „Енергетика“ ще получат безплатни CO₂ квоти на стойност **945 млн. евро**.

Това са само малка част от случаите, в които държавата директно или косвено предоставя животоподдържащи системи на един сектор, който принадлежи на миналото.

Динозаврите отдавна са изчезнали, давайки път на еволюцията. В този доклад разглеждаме част от директните и индиректните помощи, които въглищните динозаври получават днес в България. Тези помощи трябва да се преустановят. „Грийнпийс“-България призовава за държавна политика, която да изкара енергийния сектор от тъмните векове на изкопаемите горива и да го доближи до достъпните и реални иновативни енергийни решения, които настоящият 21 век предоставя.

Преглед на основни понятия

#2.1 Методология

● Дефиниция за държавни помощи

Въглищата са в основата на енергийния сектор в България. Като държава, която не е богата на изкопаеми горива, България разчита на добиваните местни нискокачествени лигнитни въглища, които захранват основните електропроизводителни мощности в страната. По тази причина много политици и експерти смятат, че запазването, развитието и защитата на въглищния сектор са ключови за гарантирането на енергийната ни сигурност и независимост.

Подкрепата на въглищния сектор във време, когато реални и достъпни алтернативи за производство на електроенергия (например ВЕИ инсталациите) са налични, е неоправдана. Това е като една остаряла и замърсяваща индустрия да се поддържа изкуствено жива – „динозаврите на живото-поддържащи системи“, за които говорим. Когато към сметката се добавят и екологичните и здравни разходи в резултат от дейността на въглищния сектор, той става неконкурентоспособен, ако не получава помощ и подкрепа (директна и / или косвена) от държавата. Сред различните форми на подпомагане са държавната помощ и опростяване на задълженията.

Първата стъпка, за да можем да разберем как се подпомага въглищният сектор в България, е да се запознаем с дефиницията за държавна помощ. Като страна-членка на Европейския съюз (ЕС), България спазва и прилага законите на Съюза. Ето защо когато говорим за държавни помощи, трябва да разглеждаме дефинициите, които се прилагат и използват в европейското законодателство.

Определението за държавна помощ намираме в чл. 107 (1) от Договора за функциониране на Европейския съюз. Според това определение, „всяка помощ, предоставена от държава-членка или

чрез ресурси на държава-членка, под каквато и да било форма, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия или производството на някои стоки, доколкото засяга търговията между държавите-членки, е несъвместима с вътрешния пазар.“²

Както виждаме от определението за държавна помощ, България, като страна-членка на ЕС, е задължена да се съобразява с на пръв поглед една абсолютна забрана за предоставяне на помощи. Това ограничение е преодолимо, прилагайки чл. 108 (3) от Договора за функциониране, който предвижда, че

„Комисията следва да бъде информирана в разумен срок, който да ѝ даде възможност да представи своето становище по отношение на всякакви планове за предоставянето или изменението на помощта. Ако тя счита, че такъв план е несъвместим с вътрешния пазар, като се позовава на член 107, тя без забавяне започва процедурата, предвидена в параграф 2. Заинтересованата държава-членка не може да започне прилагането на предложените мерки, докато тази процедура не доведе до постановяването на окончателно решение.“

Това на практика позволява на страната-членка да предостави държавна помощ, ако Европейската комисия (ЕК) сметне това за съвместимо с правилата на Съюза.

Целта на този доклад е да направи кратък обзор на някои от помощите, които държавата предоставя на въглищния сектор по цялата верига на производство – от добива на въглища и инфраструктурата до горенето на въглища за производството на електро и топлоенергия. В резултат от различните форми на подпомагане на сектора през годините, електроенергията произведена от въглища успява да запази своята конкурентоспособност, но по начин, който изкривява пазара.

Помощите могат да бъдат класифицирани по различни критерии. Разглеждайки структурата и текущото състояние на сектора в България, ние ще разделим помощите в две основни категории – директни и индиректни (косвени).

● ● Дефиниция и описание на директни помощи

Директни помощи са тези, които са дадени директно на възгледобвната мина или предприятие. Ето някои примери за директни помощи:

Фискални	Социални	Екологични
Парични трансфери	Социалноосигурителни вноски	Безплатни въглеродни емисии за мини
Освобождаване от данъци	Здравноосигурителни вноски	Възстановяване на земята
Ниски концесионни такси	Вноски по пенсионната система	Екологично разчистване и почистване
Застраховка отговорност щети	Схеми за развитие на общността	Водни пречиствателни станции
Микро-кредити	Програми за заетост и обучение на работниците	
Отписване на кредити		
Гаранции за заеми		

Таблица 1. Примери за директни помощи (Източник: „Грийнпийс” - Румъния)

Като директни помощи се смятат разходите, направени за рекултивация на площите, след прекратяване на минните дейности; за почистване и екологично възстановяване, подобряване качеството на водата в районите на минна дейност и подобни. Също така, когато държавата позволи на възгледобвните предприятия да разсрочат плащанията си за социални осигуровки, това е вид подпомагане на отрасъла.

● ● ● Дефиниция и описание на индиректни (косвени) помощи

Индиректните (косвени) помощи са тези, които облагодетелстват въглищната индустрия по неиндиректен начин чрез помощ дадена на индустрията по производствената верига, като например производството на електро и топлоенергия. Индиректните помощи могат да включват мерки, които поддържат производството на ТЕЦ на повърхността, като пазарни механизми, бонус за когенерация, регулиране на цената и други.

Фискални	Социални	Екологични
Бонус за когенерация	Здравни разходи от прах и емисии, идващи от ТЕЦ	Безплатни CO2 квоти
Опростяване на данъци за домакинства, които ползват въглища	Субсидирани цени на електроенергия	Ретрофитинг (пречиствателни инсталации)
По-ниски разходи за транспорт		Екологично възстановяване на стари централи
Преферентен достъп до пазара		

Таблица 2. Примери за индиректни помощи (Източник: „Грийнпийс” - Румъния)

●●●● **Помощи за въглищните динозаври в България**

Направеният подробен анализ на българския въглищен сектор, показва, че съществуват директни и косвени форми на подпомагане на сектора. Таблицата по-долу показва изследваните в този доклад директни и косвени помощи,

разделени в три категории: фискални, социални и екологични. Това в никакъв случай не е изчерпателен списък на помощите, прилагани в сектора. Целта на доклада не е да даде изчерпателен списък, а да обърне внимание на определени категории помощи, които могат да бъдат избегнати и прекратени, за да се спрат живото-поддържащите системи на един умиращ динозавър, какъвто е въглищният сектор.

	Фискални	Социални	Екологични
Директни	Освобождаване или намаляване на концесионни плащания (за въглищни мини)	Отстъпки за заплащане на закъснени плащания за социално осигуряване	Възстановяване на земите след приключване на експлоатацията
	Финансиране на инфраструктурни проекти	Отчуждаване на земеделски терени за добив на въглища	
	Отстъпки за заплащане на данъци		
Косвени	Опростяване на данъци за домакинства, които ползват въглища		Предоставяне на безплатни CO2 квоти за ТЕЦ
	Дългосрочни договори за изкупуване на електроенергия		

Таблица 3. Директни и индиректни помощи за въглищния сектор в България

Ролята на въглищата в енергийната система

За да разберем по-добре значението на оказваната помощ за въглищния сектор, трябва да разгледаме неговото значение за българската икономика и енергетика.

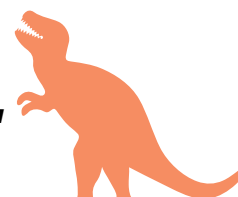
● Налични местни въглищни ресурси

България не е страна богата на въглища. Запасите от въглища на територията на страната се оценяват на около 2 млрд. тона, като тези, които са достъпни за добиване са малко над 1,7 млрд. тона. По данни на Министерство на икономиката и енергетиката, за 2013 г.³ са добити 28 млн. тона въглища, с 14% по-малко от количеството за 2012 г. Няма и голямо разнообразие на добиваните видове въглища – най-голям дял имат лигнитните (**92,4%**), следвани от кафявите (**7,6%**) и черните (**0,02%**). Преобладаващите запаси от лигнитни въглища се добиват чрез открит метод.

Държавните „Мини Марица-изток“ са основният производител на лигнитни въглища в страната

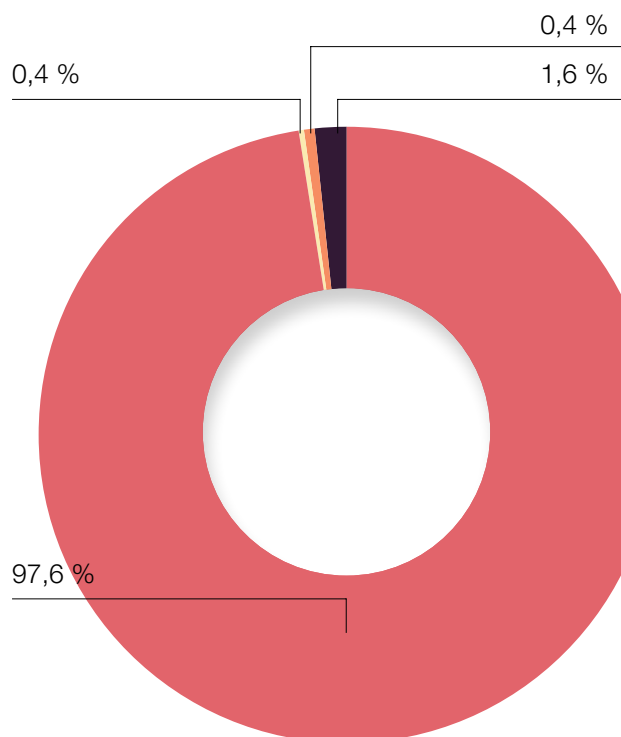
(96,3% от добива идва от там). Други производители са мините „Бели брег“ (**1,7%**), „Станянци“ (**1,2%**) и „Чукурово“ (**0,7%**). Кафяви въглища се добиват и в Бобовдолския и Пернишкия басейни. Незначителни количества черни въглища се добиват в мини „Балкан 2000“ (**6,5 хил. тона въглища**).

● ● Дял от произведената електро и топлоенергия

Въглищата се използват предимно за производството на електрическа и топлинна енергия.

На графиката по-долу може да видите структурата на потреблението на въглищата в България за 2013 г.:³

Графика 1.

Потребление на въглищата в България (2013 г.)

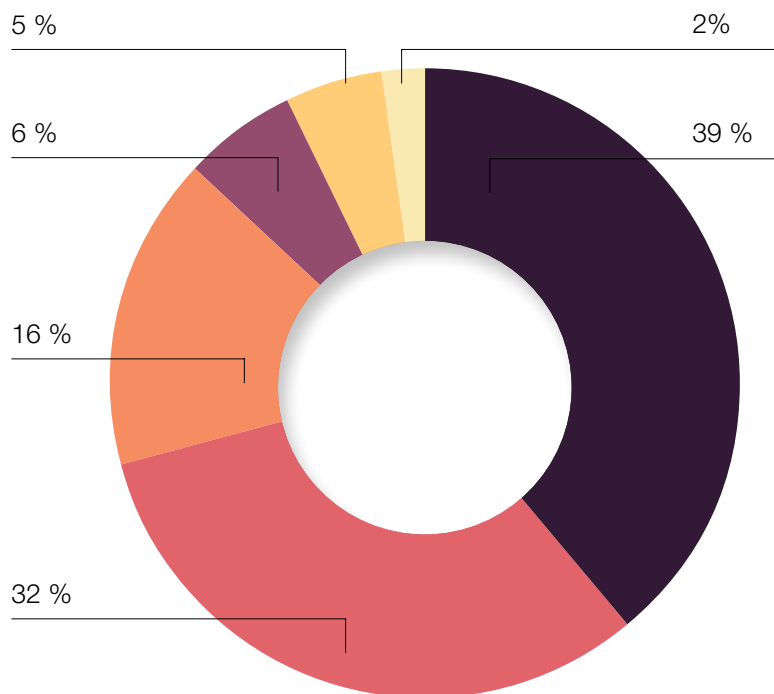
- Производство на електро и топлинна енергия
- Производство на брикети
- Отопление на населението
- Собствени нужди

³ http://www.me.government.bg/files/useruploads/files/buletin_energy_2014.pdf

Най-голям дял от произведената електроенергия у нас имат въглищните термоелектрически централи:

Брутното производство на електрическа енергия през 2013 г. е 43,7 ТВтч, което е със **7,5%** по-малко от производството през 2012 г. Крайното потребление на електрическа енергия в страната през 2013 г. възлиза на 28,5 ТВтч (**2,2%** по-малко в сравнение с 2012 г.), в т.ч. не-битови клиенти – 18,0 ТВтч и битови клиенти – 10,5 ТВтч.³

Графика 2.

Структура на брутното производство на електроенергия по видове централи (2013 г.)

- АЕЦ
- ТЕЦ
- ВЕИ
- ТФЕЦ
- ЗТЕЦ
- ПАВЕЦ

ЖИВОТОПОДДЪРЖАЩИ СИСТЕМИ

Въглищният сектор получава подкрепа от държавата по всички етапи от производствения процес.

От таблица 3 се виждат някои от директните и косвени помощи, предоставени на сектора през годините. При по-внимателно преглеждане на изброените помощи се вижда, че директните такива са насочени предимно към възгледобива и въглищните мини (напр. намаляване на концесионните плащания, финансиране на инфраструктурни проекти, помощ при затваряне на мини, и т.н.). Същевременно, косвените помощи се насочени нагоре по веригата, най-вече при производството на електроенергия (напр. дългосрочни договори за изкупуване на произведена електроенергия, предоставяне на безплатни CO₂ квоти, т.н.).

? Във връзка с този доклад, изпратихме запитване до Министерство на енергетиката по Закона за достъп до обществена информация. Основните въпроси, които отправихме се отнасяха до това:

Дали възгледобивни дружества са получили пълно или частично освобождаване от заплащане на концесионни възнаграждения по чл. 61 от ЗПБ. Ако има такива дружества, кои са те, какво освобождаване са получили и за какъв период?

1

#4.1 Помощи към въглищните мини

● Концесии

Независимо дали са частна или държавна собственост (най-голямата мина за добив на лигнитни въглища „Мини Марица-изток“ е държавна собственост, част от Български Енергиен Холдинг), възгледобивните дружества трябва да получат концесия за добив на подземни богатства – твърди горива. Според Закона за подземните богатства (ЗПБ), възгледобивни дружества могат да поискат пълно или частично освобождаване от заплащане на концесионно възнаграждение към държавата. Член 61, ал.6, от ЗПБ гласи, че възгледобивни предприятия, които използват находища на подземни богатства с доказано неблагоприятни минно-геоложки, технически и икономически характеристики, могат да бъдат освободени от плащане на до 50% от концесионни възнаграждения за максимум от 5 години.⁴

Колко са на брой концесиите за добив на въглища и какви са размерите на концесионните плащания за всяка концесия?

2

В отговора си (Вх. № Е-92-00-172 от 13.03.2015 г.) Министерството на енергетиката съобщава, че „в периода от сключване на концесионните договори за добив на твърди горива до 2014 г. няма възгледобивни фирми, които да са освободени от концесионно плащане за период до 5 години или на които да е намален размера на концесионното плащане до 50 на сто от вече определения за период до 5 години, при условията на чл. 61, ал. 6 от Закона за подземните богатства.“ Дори и в момента да няма възгледобивни предприятия, които да се възползват от тази точка в закона, самият факт, че тя съществува и дава възможност за подобно облекчение показва, че държавата има механизми за насърчаването на този замърсяващ околната среда и здравето на хората сектор.

⁴ <http://lex.bg/laws/ldoc/2134650880>

Относно втората част на запитването, конкретна информация не беше предоставена, но както се казва в отговора „съгласно чл. 96, ал. 1 от Закона за концесиите (ЗК) Министерският съвет поддържа Национален концесионен регистър (НКР), в който се вписват данни за всички концесии. Регистърът е публичен и до него се осигурява достъп чрез Интернет.“ След детайлно проучване на Националния регистър, нашето изследване показва, че информацията, която е достъпна на интернет страницата, не е изчерпателна. Например, данни за концесионни плащания по концесионни договори за възгледобивните предприятия са достъпни за годините 2014, 2013, 2008,

2007, 2006 и 2005 г. От наличната информация е видно, че няколко предприятия като „Мини Черно Море-Бургас“ (находище „Черноморски възглищен басейн“), „Мини Станянци“ (находище „Станянци“), „Мини Открит Възгледобив“ (находище „Пернишки възглищен басейн“) и „Мини Марица-изток“ (находище „Източномаришки възглищен басейн“) не изпълняват задълженията си по плащане на концесионни възнаграждения и вноски по „Фонд напускане“. Само за една година от седем концесионера общата несъбрана от държавата сума на концесионни плащания се равнява на над 19,5 млн. лева:

Таблица 4.

Задължения на седем възглищни концесионера към държавата за периода 2013 - 2014 г. (Източник: НКР)

Концесионер	Находище	Стойност на неизплатена концесия	Период за концесионното плащане
„Рекоул“	"Гладно поле - А" на находище "Пернишки възглищен басейн"	11 109,28 лв.	1-во полугодие на 2014 г.
		62 772,35 лв.	2-ро полугодие на 2013 г.
„Мини Чукурово“	„Чукурово“	54 919,67 лв.	1-во полугодие на 2014 г.
		59 746,85 лв.	2-ро полугодие на 2013 г.
„Мини Бели брег“	„Бели брег“	268 765,57 лв.	1-во полугодие на 2014 г.
		281 195,36 лв.	2-ро полугодие на 2013 г.
„Мини Открит възгледобив“	„Пернишки възглищен басейн“	250 221,58 лв.	1-во полугодие на 2014 г.
		233 660,76 лв.	2-ро полугодие на 2013 г.
„Мини Марица-изток“	„Източномаришки възглищен басейн“	7 852 286,57 лв.	1-во полугодие на 2014 г.
		9 905 670,01 лв.	2-ро полугодие на 2013 г.
„Мини Станянци“	„Станянци“	257 388,77 лв.	1-во полугодие на 2014 г.
		139 074,02 лв.	2-ро полугодие на 2013 г.
„Мини Черно Море-Бургас“	„Черноморски възглищен басейн“	107 904,00 лв.	1-во полугодие на 2014 г.
		86 760,00 лв.	2-ро полугодие на 2013 г.

Към 2014 г. са издадени 19 концесии за добив на природни богатства – твърди горива, като най-голям дял от постъпилите приходи от този вид концесия имат държавните „Мини Марица-изток“. Една от причините за забавянето на концесионните плащания е обвързаността между предприятията от енергийния сектор – т.е. когато Националната електрическа компания (НЕК) не извършва плащания към електропроизводителите (ТЕЦ на възлища), те от своя страна не могат да извършат плащания към възгледобивните

предприятия, които забавят своите концесионни плащания. Този порочен кръг показва, че липсата на силно законодателство, либерализиран сектор и действащи пазарни принципи в него, водят енергийния сектор към колапс. Макар и индиректно, чрез неспособността си да извършва плащания и да събира задълженията си, държавата позволява на един сектор, принадлежащ на миналия век, да продължава да съществува по начин, който застрашава икономиката, околната среда и здравето на населението.

● ● **Държавна помощ за закриване на мини**

През 2007 г. правителството на България уведомява Европейската комисия за схема за държавна помощ с наименование „Подкрепа за въгледобивния сектор (8 дружества)“ (№ 261/2007). Целта на приложената схема е да бъде оказана подкрепа за изпълнението на проекти за възстановяване на околната среда при излезли от експлоатация въгледобивни мини. Проектите за възстановяване на околната среда имат за цел почистване на бившите въгледобивни обекти и рекултивирание на терените с оглед на селскостопанско и горскостопанско ползване.⁵

Това е държавна помощ, предоставена в съответствие с регламента на Европейския съюз относно държавните помощи за въгледобивната промишленост⁶ (Регламент № 1407/2002 на Съвета), и непредставляваща неправомерна помощ, даваща икономическо преимущество на бенефициентите. Въпреки това, осем въгледобивни мини, със 100 % държавна собственост и обявени в несъстоятелност, получават финансова помощ за изпълнението на проекти за възстановяване на околната среда след излизане от експлоатация. Осемте дружества са: Мина „Маришки Басейн“, Мина „Здравец“, Мина „Иван Русев“, Мина „Пирин“, Мина „Перник“, Мина „Антра“, Мина „Балкан“, „Колош-БД“. Разрешената от ЕК държавна помощ покрива разходи за възстановяване на околната среда за периода от 1-ви януари 2007 г. до 31-ви декември 2010 г.

За този период е предвиден бюджет в размер на 37,407 млн. лева (19,126 млн. евро), разпределени както следва по години:

2007	9,906 млн. лв. (5,065 млн. евро);
2008	11,915 млн. лв. (6,092 млн. евро);
2009	8,789 млн. лв. (4,494 млн. евро);
2010	6,797 млн. лв. (3,475 млн. евро).

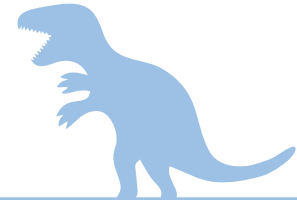
За период от четири години държавата влага повече от 37 млн. лева за рекултивацията и възстановяването на терени и земи, унищожени и съсипани от една индустрия, замърсяваща не само околната среда, но и здравето и поминъка на хората в региона.

⁵ http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/case_details.cfm?proc_code=3_N261_2007

⁶ <http://www.eulaw.egov.bg/DocumentDisplay.aspx?ID=582>

●●● Финансиране на инфраструктурни проекти

Въгледобивните дружества получават и друга форма на финансово подпомагане. Пример за това е държавната „Мини Марица-изток“, която кандидатства и получава безвъзмездна финансова помощ от Международния фонд „Козлодуй“ (МФК), администриран от Европейската банка за възстановяване и развитие. Дружеството попада в категорията „Високоприоритетни проекти в секторите електроенергия, топлоенергия и газо-снабдяване“ и получава финансиране за рехабилитация, реконструкция, модернизация и подмяна на основни съоръжения за добив на местни въглища за производство на електроенергия. Интересното в случая е, че „Мини Марица-изток“ получава финансиране в размер, два пъти по-голямо, отколкото е индикативното финансиране на цяла отделна ос по Фонда – „Високоприоритетна проектна линия за енергийна ефективност в сгради 100 % държавна собственост“. Безвъзмездната помощ за подобряване енергийната ефективност на малка част от държавните сгради - дейност, която без съмнение има благоприятен ефект върху здравето, околната среда и бюджета, е сравнима с дейности, които само ще подобрят техническото състояние на един отрасъл, който замърсява и унищожавя околната среда, вреди на здравето на хората и по никакъв начин не подобрява енергийната ефективност като цяло. По информация, публикувана в годишните финансови отчети на дружеството:

През януари 2014 г. е сключено второ ключово споразумение с МФК за безвъзмездно финансиране на стойност 15,15 млн. евро за „подмяната на три остарели роторни багера от типа SR 1200 с един по-модерен роторен багер от типа SR 2000, както и покупката на нов багер от типа SR-200, чието предназначение е да ускори вторичното изгребване на откривка от вътрешните насипища, което дава възможност за повишаване добива на лигнитни въглища за доставка на скоро пуснатата в експлоатация четвърта топлоелектрическата централа.⁹“

През 2009 г., „Мини Марица-изток“ подписва споразумение с МФК за безвъзмездна помощ в размер на 15 млн. евро за изпълнението на мащабна програма за рехабилитация на енергийното оборудване и повишаване на енергийната ефективност на тежкото минно оборудване. Акценти в програмата за рехабилитация са онлайн контрол на лентовите транспортъри и багери; енергиен мениджмънт на оборудването чрез дистанционно отчитане на показанията и анализ на качеството на електроенергия⁷; рехабилитация на подстанциите и изграждане на нови силови трансформатори в рудниците „Трояново-север“ и „Трояново-3“⁸;

Общото очаквано финансиране за модернизацията на „Мини Марица-изток“ по програмата на Международния фонд „Козлодуй“ е в размер на 30 млн. евро, като средствата са предназначени за закупуване на техника, която ще продължава да изронва земята и почвата, да замърсява околната среда, да заличава цели селища, както е случая със старозагорското село Трояново¹⁰, и да доставя нискокачествени въглища, които да захванват винаги гладните за още въглища пещи на ТЕЦ-овете от Източномаришкия басейн. Това са средства, които можеха да бъдат пренасочени към други програми по фонд „Козлодуй“ като например модернизация на електропреносната мрежа, подобряване на енергийната ефективност на сградния фонд, инвестиции в развитието на малките (до 30 kV) инсталации от възобновяеми енергийни източници.

⁷ „Доставка на комуникационно оборудване за изграждане на опорна телекомуникационна мрежа между подразделения на Дружеството използвайки изградената по фонд „Козлодуй“ оптична свързаност“ - (per:№160/2014г) на стойност 34 560 лв. (17 316 евро).

⁸ <http://www.marica-iztok.com/news/mini-maritca-iztok-ead-podpisa-dogovor-s-evropejskata-banka-za-vazstanoviavane-i-razvitie-304.html>

⁹ <http://www.marica-iztok.com/news/reziime-ot-proveden-odit-na-ek-i-ebvr-379.html>

¹⁰ <http://www.greenpeace.org/bulgaria/bg/blog/troyanovo/blog/49311/>

●●●● Отчуждаване на земеделски терени за добив на енергийни ресурси

В края на ноември 2014 г., Комисията за защита на личните данни излиза със становище по повод запитване от изпълнителния директор на „Мини Марица-изток“, гр. Раднево. Това, което прави това интересно за въглищния сектор казус, е фактът, че запитването се отнася за обработване на лични данни на собственици/наследници на земеделски земи, намиращи се в землищата на общините Раднево, Гълъбово, Нова Загора, попадащи в концесионна площ, предоставена на дружеството с решение № 655 от 13 юли 2005 г. на Министерски съвет.¹¹

Основание за това запитване дават направените през 2013 г. промени в Закона за енергетика (ЗЕ), които позволяват на държавата (в лицето на министъра на икономиката), принудително да отчуждава имоти за нуждите на предприятия, добиващи енергийни ресурси. Така по чл. 63 от ЗЕ, предприятие, което се занимава с добив на енергийни ресурси, може да предложи на собствениците на земя, която се включва в концесионната площ, да сключат доброволни договори за придобиване на права върху земята. В случай, че концесионерът не може да ус-

танови собствениците на земята, той може да поиска съдействието на министъра на икономиката, който е длъжен да изиска информацията от съответните органи. В краен случай, когато става дума за добив на енергийни ресурси за задоволяване на държавната нужда, ако концесионерът не успее доброволно да се договори със собствениците, той може да изиска от министъра предприемането на действия по принудително отчуждаване на имота по реда на Закона за държавната собственост.¹²

Приетите промени в закона създават условия, които улесняват дейността на въгледобивните предприятия за сметка на собствениците на земя в райони, които и без това са достатъчно замърсени и обезценени. Показателен е случаят със старозагорското село Трояново¹³, което се намира на концесионална територия на „Мини Марица-изток“. От години въгледобивното дружество се опитва да изсели живеещите в селото хора, за да може да извлече намиращите се там въглищни запаси.

Подобни ситуации илюстрират факта, че държавата поставя поддържането на един замърсяващ и унищожаваш природата отрасъл пред здравето и правото на собственост на гражданите си.

Нереализирани приходи от употребата на въглища за собствени нужди

#4.2

Според Закона за акцизите и данъчните складове, чл. 20, ал.2, т.16¹³, въглищата, използвани за собствени цели, например от домакинствата, за разлика от тези, използвани за индустриални цели, не се облагат с акциз. Тази мярка е взета със социална цел – да се подпомогнат домакинствата, използващи евтини източници на енергия – в случая, въглища.

Акцизът, с който са обложени въглищата за индустриални цели, е 0,60 лв. / GJ, и е приет със закон през 2009 г. Макар и въглищата за собствени нужди да са незначителен процент от потреблението на въглища в страната (за 2013 г. те представляват 0,4 % от общото количество), те са значителен източник на атмосферно замърсяване в населените райони. По данни на Алианс „Здраве и околна среда“ (HEAL), „концентрациите на ФПЧ 2,5 в градските зони на България са били най-високи от всички 28 страни-членки на

ЕС като средни стойности за тригодишен период“¹⁴. Поради това, че законът изключва въглищата за собствени нужди от заплащане на акциз, те са един от основните източници на евтина енергия, но и на атмосферно замърсяване.

Макар и да няма официална информация, на база информацията за количеството използвани въглища за собствени нужди за периода 2009 – 2012 г., можем да изчислим косвените загуби за държавния бюджет от несъбрани акцизни такси за въглища, използвани за собствени нужди. Средствата от подобен акциз биха могли да се събират във фонд към Министерството на здравеопазването, например, който да администрира и разпределя средства за борба със заболявания, причинени от замърсяване на въздуха. →

¹¹ https://www.cdpd.bg/index.php?p=element_view&aid=1529

¹² <http://lex.bg/laws/ldoc/2135475623>

¹³ <http://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2135512728>

¹⁴ <http://www.eea.europa.eu/publications/air-quality-in-europe-2014>

Нереализирани приходи от употребата на въглища за собствени нужди

Таблицата по-долу представя данни за периода 2009 – 2012 г. за количеството въглища използвани от домакинствата в България ¹⁵ и пропуснатите парични ползи от необлагането им с акциз:

	2009	2010	2011	2012
Черни въглища (антрацитни)	1	0	1	6
Битумни	184	247	246	229
Лигнитни	119	114	125	160
Брикети	51	61	115	122
Общо	355	422	487	517

Таблица 5.

Количества въглища използвани за собствени нужди в периода 2009 – 2012 г. (количествата са в kt)

Таблица 4.

Пропуснати (нереализирани) акцизки вземания за периода 2009 – 2012 г.

Година	Количество в GJ	Сума в лв.	Сума в евро
2009	1 485 320	891 192	455 659
2010	1 765 648	1 059 389	541 657
2011	2 037 608	1 222 565	625 087
2012	2 163 128	1 297 877	663 594
Общо		4 471 023	2 285 997

1kt = 4,184 GJ

1GJ въглища се облага с акциз от 0,60 лв./GJ

На базата на този модел, изчисленията показват, че държавата губи от несъбран акциз върху въглищата за собствена употреба над 4,4 млн. лева (2,3 млн. евро) само за периода от 2009 г. до 2012 г. Това са нереализирани приходи, които, както казахме по-рано, могат да бъдат инвестирани за покриване на здравните разходи, появили се в резултат от използването на въглища. В своя доклад от 2013 г. „Задушаващата хватка на въглищата“¹⁶, „Грийнпийс“-България показва вредата върху околната среда, въздуха и човешкото здраве от горенето на въглища за производство на енергия. По данни на Алианс „Здраве и околна среда“ (HEAL) за същата година, като пряк резултат от замърсяването на въздуха (с прах,

фини прахови частици, метали, и други съединения) ежегодно над 920 българи заболяват от хроничен бронхит, 600 постъпват в болница поради дихателни или сърдечно-съдови симптоми, а 2000 умират поради замърсяване на въздуха. По информация от същия доклад, разходите поради влошеното здраве само от един източник на замърсяване – въглищните електроцентрали в страната, се оценява на 4,6 млрд. евро годишно.¹ Видимо е, че държавата ще се нуждае от много повече от 2,3 млн. евро за покриването на тези здравни разходи, но макар и малка, тази сума остава пари, дадени на една замърсяваща и изживяла времето си индустрия.

Разпределение на безплатни CO₂ квоти

Електропроизводствените централи и топлофикационни дружества са сред основните замърсители на въздуха и едни от най-големите производители на въглеродни емисии. След влизането на България в Европейския съюз, енергийните дружества попадат в европейската Схема за търговия с квоти на емисии на парникови газове. Принципът, на който работи схемата, е „замърсителят плаща“, т.е. производителите на електро и топлинна енергия са задължени да закупуват разрешителни за отделяне на определени количества парникови газове, за да продължат да работят. ¹⁷ Това, което се цели с въвеждането на Схемата за търговия на емисии, е пазарен подход за развитието и разпространението на нискоемисионни и високоефективни технологии.

България участва в Схемата от 2008 г. насам. През Втория период на Европейската схема за търговия на емисии (2008 г. – 2012 г.), Схемата работи на принципа на национални тавани за емисии и планове за разпределянето им между участващите инсталации. За този период, участващите в Схемата български предприятия са получили общо квоти за **179 млн. т. CO₂** емисии. От тях, около **145 млн. т. CO₂** са отпуснати на електропроизводствените централи и топлофикациите (включително за производството на топлоенергия за собствени нужди). Сред предприятията, които получават най-голям дял от квотите се нареждат държавната **ТЕЦ „Марица Изток 2“**, както и частните **„КонтурГлобал Марица Изток 3“**, **ТЕЦ „Бобов дол“**, **ТЕЦ „Марица 3“**, **ТЕЦ „Брикел“**. Трудно е да се определи монетарната стойност на раздадените квоти, но като се има предвид, че за периода 2008 – 2011 г. цената на CO₂ квотите търгувани на пазара на въглеродни емисии е била в диапазона 4-15 евро / тон ¹⁸, то само предприятията от енергийния сектор са получили квоти на стойност м/у **580 млн. евро и 2,175 млн. евро**. Трябва да отбележим, че в този период има централи, които не успяват да изразходят дадените им квоти и продават част от тях на свободния пазар, като това се явява

допълнителен източник на паричен поток за тях. От 2013 г., когато започва Третият период на Европейската схема за търговия на емисии (2013 г. – 2020 г.), влизат в сила нови правила за действия, като всички квоти в енергийния сектор трябва вече да бъдат закупувани, а не разпределяни безплатно. Въпреки това, европейското законодателство (Директива 2009/29/ЕО, чл. 10в) позволява на страните-членки с електроенергийни сектори, зависими от един вид изкопаеми горива, каквато е България, да се възползват от дерогация от това правило.

Дерогацията разрешава преходно предоставяне на безплатни квоти за енергийните предприятия с цел да се модернизират подходите за производство на електрическа енергия. Схемата, по която ще се разпределят квотите, позволява общото количество квоти, разпределени за 2013 г. да не надвишава 70% от средното годишно количество установени емисии в периода 2005 – 2007 г. **Това количество ще намалява всяка година до 2020 г., когато се очаква количеството безплатни квоти да достигне нула тона CO₂.**

През 2013 г. Европейската комисия одобри искането за дерогация и разреши на България да предостави държавна помощ в размер на 945 млн. евро – стойността на безплатните квоти, които предприятията от сектор „Енергетика“ ще получат за периода 01.01.2013 – 31.12.2019 г. При цената, използвана за изчислението на тази стойност (**17,5 евро / тон CO₂**), това се равнява на **54 млн. тона CO₂.**

За да получат безплатните квоти, предприятията трябва да участват в Националния план за инвестиции, който задължава участниците да правят инвестиции за намаляване вредата върху климата и подобряване на производствените процеси. **И тук, както при предишния период, безплатни квоти получават предприятия като ТЕЦ „Марица Изток 2“, въпреки че продължава да бъде една от най-замърсяващите централи в страната.**

¹⁷ http://old1.mee.government.bg/files/useruploads/files/dse/prilojenie8_zayavlenie_bg_derogation.pdf

¹⁸ <http://darikfinance.bg/novini/94743/%CD%E5%E4%EE%F1%F2%E8%E3+%ED%E0+%E2%FA%E3%EB%E5%F0%EE%E4%ED%E8+%EA%E2%EE%F2%E8+%E7%E0%EF%EB%E0%F8%E2%E0+%D2%C5%D6-%EE%E2%E5%F2%E5>

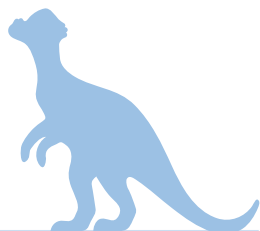
¹⁹ http://www.dnevnik.bg/zelen/2012/09/14/1906201_doklad_cenata_na_durjavnite_kvoti_za_co2_e_spadnala/

Дългосрочните договори за изкупуване на енергия (ТЕЦ „AES Марица Изток 1“ и ТЕЦ „КонтурГлобал Марица Изток 3“)

За привличане на инвеститори в сектор като енергетиката, държавата трябва да предостави благоприятна инвестиционна среда и гаранции за възвръщането на големите по размер инвестиции. Един такъв механизъм за насърчаване инвестициите в енергийния сектор са дългосрочните договори за изкупуване на енергия (ДДИЕ)²⁰, които позволяват привличането на частни инвеститори, които да финансират модернизацията на енергийните мощности.

С такива дългосрочни договори са обвързани модернизацията и рехабилитацията на мощностите на две от централите в комплекса „Марица Изток“ – ТЕЦ „AES Марица Изток 1“ и ТЕЦ „КонтурГлобал Марица Изток 3“.

ТЕЦ „AES Марица Изток 1“

Дългосрочният договор за изкупуване на електрическа енергия с американската компания AES, която закупува и модернизира ТЕЦ „Марица Изток 1“, е подписан на 13 юни 2001 г., и е за период от 15 години. Договорът влиза в сила през 2011 г., когато е пусната в експлоатация модернизиранията ТЕЦ „AES Марица Изток 1“. Съгласно сключения договор, НЕК се задължава да изкупува минимално количество от 3 156 600 МВтЧ електроенергия на календарна година (или пропорционално количество при непълна календарна година), както и пълната разполагаемост на мощностите.

ТЕЦ „КонтурГлобал Марица Изток 3“

Дългосрочният договор за изкупуване на електрическа енергия от обновената ТЕЦ „КонтурГлобал Марица Изток 3“ е подписан на 13 юни 2001 г., и влиза в сила през февруари 2009 г., когато приключват договорените рехабилитационни дейности по модернизацията на съществуващия ТЕЦ „Марица Изток 3“. По силата на договора НЕК се задължава да изкупува минимално количество от 3 489 000 МВтЧ електроенергия на календарна година (или пропорционално количество при непълна календарна година), както и пълната разполагаемост на мощностите.

В зависимост от характера на сключените дългосрочни договори за изкупуване на електрическа енергия, те могат да представляват неправомерна държавна помощ по смисъла на европейското законодателство, или да съдържат елементи, които могат да поставят производителя в по-благоприятна пазарна позиция от другите участници на пазара. Подобни казуси, по които Европейската комисия и други отговорни институции са взели отношение, съществуват в Унгария и Полша.

Предвид лошото финансово състояние на Националната електрическа компания през последните години, през 2014 г. Държавната комисия по енергийно и водно регулиране (ДКЕВР) извърши анализ и оценка на съществуващите дългосрочни договори за изкупуване на електрическа енергия подписани м/у НЕК и американските ТЕЦ. В своето решение ЕЕ-1/27.05.2014, ДКЕВР посочва, че:

„В съответствие с клаузите на сключените ДДИЕ с ТЕЦ „Ей и Ес ЗС Марица Изток 1“ и ТЕЦ „КонтурГлобал Марица Изток 3“, общественият доставчик заплаща цена за разполагаемост и цена за енергия, които се изчисляват по формула, определена в ДДИЕ и са много по-високи от средната цена на електрическата енергия, произведена от другите ТЕЦ. Цената за енергия е дължима за доставена електрическа енергия, докато цената за разполагаемост се заплаща за разполагаемата нетна мощност, независимо дали производствената мощност се диспечира. Договореният механизъм за ценообразуване не съответства на принципите и целите на Третия енергиен пакет, създаващ условия за премахване на пречките пред конкуренцията на енергийния пазар. Съдържащата се в ДДИЕ комбинация от дългосрочно резервиране на капацитет, гарантирано минимално изкупуване на енергията, механизъм за определяне на цените, покриващ променливи, условно-постоянни и капиталови разходи, в т.ч. гарантирана висока възвръщаемост на инвестициите и прехвърляне на всички рискове на НЕК ЕАД, не съответства на стандартните договори за изкупуване на електрическа енергия, сключвани на европейските пазари. Нещо повече, условията по тези договори поставят „КонтурГлобал Марица изток 3“ АД и „Ей и Ес ЗС Марица изток 1“ ЕООД в по-изгодно икономическо положение както от другите производители на енергия, така и от потенциалните нови участници на пазара.²¹“

От изложеното по-горе става ясно, че държавата също е на мнение, че сключените дългосрочни договори предоставят форма на държавно подпомагане на централите. По така сключените договори, НЕК се задължава да изкупува количество енергия, което да не е съобразено с реалното потребление на електрическата енергия в страната. Това означава, че макар и потреблението на електроенергия за периода 01.07.2014 – 30.06.2015 г. по прогноза да намалява, НЕК ще е задължена да изкупи цялата разполагаемост на централите в допълнение към минималното задължително количество енергия от ТЕЦ „AES Марица Изток 1“ и ТЕЦ „КонтурГлобал Марица Изток 3“, обезпечаващо договорените доставки на лигнитни въглища от „Мини Марица-изток“. Така по изчисления на ДКЕВР, само за текущия регулаторен период, общата стойност на изкупената, но непотребена енергия от двете централи, ще е в размер на **274,4 млн. лв.** ²⁵

Извършеният от ДКЕВР анализ и последвалите постъпки за излизане от захвата на дългосрочните договори са закъснели, но все пак в правилната посока усилия от страна на държавата. От влизане на договорите в сила, финансовата задлъжнялост на НЕК нараства, както и тежестта към цялата енергийна система. За достигането на решение на този казус, няма да е достатъчно само намесата на европейските органи. Нужно е държавата да започне да изпълнява последователна, целенасочена и прозрачна политика за либерализиране и модернизирание на сектора.

²¹ http://www.dker.bg/files/DOWNLOAD/res_ee1_2014.pdf

Разсрочване на неплатени социални осигуровки

Като вид директна помощ във въглищния сектор може да се определят и отстъпките, които държавата прави към въгледобивните дружества, бавещи изплащането на социални осигуровки. През 2014 г. стана ясно, че дружеството „Въгледобив Бобов дол“, което управлява мините в Бобов дол (и е свързано с бизнесмена Христо Ковачки), не е изплатило социални осигуровки към Националния осигурителен институт (НОИ) в размер на **41 млн. лева**. С решение на НОИ, задълженията на дружеството са разсроччени за плащане в следващите 7 години. ²²

Неплащане и забавяне на заплати, осигуровки, допълнителни социални добавки са често срещани събития във въгледобивния сектор в България. Зависимостта на сектора от дружествата нагоре по веригата (електропроизводство) допълнително утежняват състоянието му. От тук и необходимостта от животоподдържащи системи, за сметка на развитието на нисковъглероден и децентрализиран енергиен сектор.

Екологични и здравни разходи. Сравнение м/у приходите на ТЕЦ „Марица Изток 2“ и сумата за здравния риск, причинен от ТЕЦ „Марица Изток 2“

През 2013 г. „Грийнпийс“-България публикува доклада „Задущаващата хватка на въглицата“, в който представихме здравните вреди от замърсяването на въздуха, причинено от горенето на въглища за производството на електроенергия²⁰. През последните години, България е на челно място сред страните от Европейския съюз по замърсеност на въздуха с фини прахови частици, които са сред основните причинители на респираторни и сърдечно-съдови заболявания.

По данни на доклада, само за 2012 г. в резултат от дейността на въглищните ТЕЦ в България, приблизително **2 000 души са в отпуск по болест дневно, а 2 600 деца и 3 000 възрастни страдат от заболявания на дихателната система дневно и други 3 700 са с намалена работоспособност**. Здравният риск не се взема под внимание, когато се изчисляват разходите на въглищния сектор, което води до изкривена картина за икономическата действителност на сектора.

За своите изчисления, авторите на доклада от 2013 г. използват модела EcoSense, разработен от института по енергийна икономика към Щутгартския университет. Моделът използва набор от параметри, които позволяват на ползвателите му да получат количествени данни за вредата от горенето на въглища в топлоелектрически централи върху човешкото здраве. На база този модел е изчислена стойността на здравните щети причинени от една централа – ТЕЦ „Марица Изток 2“ за 2012 г. Те възлизат на **1 209 000 хил. лева**²³, което е близо двойно повече от приходите от оперативна дейност на ТЕЦ-а за същата година, които се равняват **677 241 хил. лева**²⁴.

Цифрите илюстрират факта, че при изчисляване ползите от използването на въглища в енергийния микс на България не се вземат под внимание причинените здравни и екологични щети. Тези неотчетени разходи се изразяват в здравни разходи за лечение на заболявания, причинени от горенето на въглища, съкратена работоспособност у хората, която води до загуби за икономиката и тежест за пенсионно-осигурителната

система, съкращаване на продължителността на живот на населението; дълготрайни екологични щети, причинени от замърсяване на въздуха, водите и почвите. Ако тези много действителни, но не лесно видими разходи и вреди се вземат под внимание, ще бъде много трудно въглищният сектор да продължи да се описва като евтин и достъпен местен ресурс, който да гарантира енергийната сигурност и независимост на страната.

²³ Автори на изчисленията са д-р Филка Секулова и Лаури Миливирта, за проект на „Грийнпийс“-България

²⁴ [http://www.bgenh.com/ОТЧЕТИ/ТПР%20Maritsa%20East%202/ТПР%202012/ТПР_Annual%20Report_2011_BG%20\(Individual\).pdf](http://www.bgenh.com/ОТЧЕТИ/ТПР%20Maritsa%20East%202/ТПР%202012/ТПР_Annual%20Report_2011_BG%20(Individual).pdf)

Заклучение

Настоящият документ показва, че въглищният сектор продължава да се третира с привилегии и да бъде подпомаган директно и косвено от държавата, макар и да **вре-ди на здравето на хората и околната среда**. Различни форми на правни, икономически и административни помощи и облекчения помагат на този изживял ролята си енергиен динозавър да съществува във време, когато реални, достъпни и щадящи здравето и околната среда алтернативи съществуват.

Завещанията от миналото въглищни предприятия не помагат на България да модернизира своята енергийна система и да се възползва от възможността за децентрализирано и екологично производство на енергия, което ВЕИ инсталациите предоставят. Напротив, те изискват вливането на огромни средства за поддържането им – средства, които биха могли да се инвестират в сектори, които да работят в полза на обществото – здравеопазване, образование, околна среда.

„Грийнпийс“-България направи обзор на малък (неизчерпателен) набор от различните форми на директни и индиректни помощи, които въглищният сектор получава в България. Дългосрочни договори за изкупуване на енергия, необлагане с акциз, разсрочване на задължнялост към социално-осигурителната система, неспособност за събиране на концесионни такси, предоставяне на безплатни квоти за отделяне на парникови емисии са само част от методите, чрез които държавата успява да предостави живителна сила на този морално оставял сектор. Става ясно, че без държавни помощи и облекчения, предоставени на сектора под една или друга форма, той не би могъл да бъде конкурентоспособен. С навлизането на нови високотехнологични иновации, въглищните централи се превръщат в спомен от една епоха, която е изиграла своята икономическа роля. Често

срещаните доводи, че въглищната индустрия е необходима за гарантирането на енергийната сигурност и независимост на страната, са наследство от едно остаряло, непрогресивни мислене, ограничено от липсата на дългосрочна визия за развитието на енергийния сектор, икономиката и държавата като цяло.

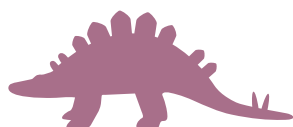
Липсата на прозрачност и яснота в енергийния сектор затруднява количественото измерване на предоставените директни и индиректни помощи в сектора през последните 25 години. Въпреки това, предоставената по-горе информация хвърля светлина върху малко известни факти и суми, които предоставят достъп до така необходимите животоподдържащи системи на въглищните динозаври.

„Грийнпийс“-България смята, че е време България да приеме визия, ориентирана към опазване здравето на населението и чистотата на околната среда. За тази цел са необходими:

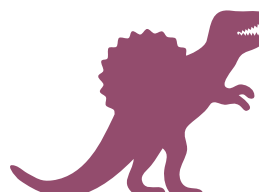
Законодателни промени, които да премахнат съществуващите облекчения за компаниите от въглищния сектор;

1

Либерализация на енергийния пазар, която да позволи модернизация на сектора;

2

Прекратяване на институционалната подкрепа за въглищния сектор, която се осъществява чрез различни методи: разсрочване на задължения за социални плащания, получаване на безвъзмездно финансиране от Фонд „Козлодуй“, предоставяне на безплатни квоти за отделянето на въглеродни емисии.

3

Бъдещата енергийна политика трябва да се фокусира върху политики, които да насочат сектора към нисковъглеродно производство на енергия и да промотират развитието и **навлизането на малки (до 30 Кв) ВЕИ инсталации на ниво домакинства, малък бизнес и общини.** Българското население и икономика заслужават една по-сигурна, независима и достъпна енергийна система, която да подобри социалния, икономическия и екологичния климат в страната.

GREENPEACE

„Грийнпийс” - България
Публикувано през март 2015 г.

Автор:
Теодора Стоянова

Редакция:
Деница Петрова

Графичен дизайн:
Ана Балева

Снимки:
© Greenpeace
© Александър Иванов

отпечатано на
рециклирана хартия

GREENPEACE

„Грийнпийс“ е независима глобална организация, която работи за промяна на нагласите и поведението, с цел защита и опазване на околната среда и подкрепа на мира.

„Грийнпийс“ има 3 милиона поддръжници, офиси в над 40 страни и не приема дарения от правителства, Европейския съюз, бизнеса и политически партии.

за повече информация:

greenpeace.bg
greenpeace.org